

Alapítás éve: 1935

MAGYAR KÖNYVTÁROSOK EGYESÜLETE (MKE)

Association of Hungarian Librarians • Verein Ungarischer Bibliothekare •

Association des Bibliothécaires Hongrois • Общество Венгерских Библиотекарей

1827 Budapest, Budavári Palota „F” épület

Telefon/Fax: (36-1) 311-8634; Honlap: <http://mke.info.hu> • E-mail: mke@oszk.hu

DR. FÜLÖP PÉTER művészeti, közművelődési és közgyűjteményi ügyekért felelős helyettes államtitkár úr részére
Emberi Erőforrások Minisztériuma
H-1055 Budapest, Szalay utca 10-14.
e-mail:
emmi.kodifikacio@emmi.gov.hu
vevelin.pataki.szilagyine@emmi.gov.hu
norbert.kis@emmi.gov.hu

Tisztelt Helyettes Államtitkár Úr!

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) véleményezésre 2020. április 9-én 17.45.kor megkapta a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló előterjesztés tervezetét.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnöksége **egyetért a Közgyűjteményi szervezetek állásfoglalásával** a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról című törvényjavaslatról és **aláírta** azt, melyben többek között kinyilvánítottuk, hogy „A veszélyhelyzet elmúltával a tervezett változtatások széles körű következményeit megvizsgáló hatástanulmány és a fenntartók véleménye ismeretében szakmai szervezeteink készségesen működnek közre a jogszabálytervezetben felvetett kérdések, különösen a kulturális feladatok hatékonyabb ellátását és a kulturális területeken foglalkoztatottak méltányos anyagi elismerését célzó intézkedések kidolgozásában.”

Egyesületünk – a nagyon nehéz időkeretet adta lehetőségek függvényében együttműködve a társszakmai szervezetekkel a jövőbeli minisztériumi stratégiai együttműködési megállapodásra is tekintettel - az alábbi véleményt alakította ki és a következő észrevételeket kívánja tenni az előterjesztéssel kapcsolatban.

Véleményünket szokásunktól eltérően, tekintettel az érintett témák fontosságára és összetettségére részletesen fejtjük ki.

BEVEZETŐ

Véleményünk szerint szakmánk és hivatásunk teljes jövőjét meghatározza ez az egyeztetésre megküldött törvénytervezet, amely közvetlenül körülbelül 20.000 ember életét érinti, közvetve – szolgáltatásainkat tekintve – egész társadalmunkat. Tekintettel erre, a törvénytervezet **azonnali hatállyal történő visszavonását, érdemi szakmai konzultációra bocsátását, illetve a kormányzati elképzelés bevezetésének későbbre halasztását kérjük!**

A törvénytervezet előkészítéséről előzetesen semmi értesülésünk nem volt, így a jelenlegi helyzet nem méltó sem egy törvény előkészítésének folyamatához, sem pedig a szabályozandó terület társadalmi, nemzeti értékéhez.

A törvénytervezet által érintett intézmények fenntartóikkal sem ágazati, sem intézményi szinten nem folytathattak egyeztetést a húsvéti ünnepek alatt és tekintettel a méltatlanul rövid véleményezési határidőre.

A megküldött törvénytervezet előkészítésében a szakmai szervezetek nem kerültek bevonásra és nem volt lehetőségünk szakmai véleményünk kinyilvánítására, illetve az egyeztetésre. Nyomatékosan kérjük, hogy a törvénytervezetet illetően kerüljön sor egy széleskörű szakmai egyeztetésre, amely lehetőséget biztosít a koncepció újratárgyalására az összes érintett fél bevonásával.

Alláspontunk alapján a törvénytervezet ebben a formában nem tartjuk alkalmasnak a parlamenti vitára és előterjesztésre.

A törvényjavaslat olyan időszakban jelent meg, amelyben lehetetlen a hatékony és eredményes szakmai érdekképviselet, párbeszéd, illetve a szakmai egyeztetés.

A törvénytervezet számos esetben utal arra, hogy a követő jogszabályt és végrehajtást *"miniszteri rendelet állapítja meg"*, így nem látható előre, hogy a jövőben ez milyen szabályozást takar majd.

Több alkalommal tettünk korábban javaslatot a szakmai rendeleteinek felülvizsgálatára és a jogharmonizációra irányuló munka elkezdésére, amire sajnos eddig nem került sor. A jogszabálytervezet ebben a formában összemosza a szakmai törvények módosítását a közalkalmazottak jogállását módosító törvénnyel, mely szerencsétlen és számos hibára ad lehetőséget.

2019-ben a Kulturális Szakmai Szervezetek Együttműködési Fóruma kidolgozta a közgyűjteményi-közművelődési stratégia fő alapelveit és egy egységes életpályamodellt, amelyet 2019. április 8-ig eljuttattunk az EMMI részére. Sajnos további érdemi egyeztetésre, a megküldött anyag vitájára eddig nem került sor. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy egy egységes elveken

alapuló életpályamodell jöjjön létre a kulturális területen dolgozó szakemberek számára, mert az elengedhetetlen feltétele a bérrendezésnek is.

A TÖRVÉNYTERVEZET VÉLEMÉNYEZÉSÉNEK JELENLEGI TÁRSADALMI KÖRÜLMÉNYEI

A kulturális intézményekben dolgozó kollégák sok esetben erőn felül teljesítve teszik dolgukat a 21. századi kihívásoknak megfelelően, nem ezt érdemlik a fenntartó államtól, főként ebben a nehéz időszakban, amely mindenkit kiszolgáltatottá tett a természet erőinek.

Egyöntetű véleményünk, hogy ezzel a törvénytervezettel nemcsak a területen dolgozó magasan képzett szakemberek jelenét és jövőjét teszik tönkre, hanem magát a kulturális területet is. Fokozódni fog az eddig is jelentős elvándorlás, tovább súlyosbodik a szakember-utánpótlás kérdése is. A kiszámíthatatlan és tervezhetetlen jövő nem teszi lehetővé a nyugodt építkezést, fejlődést sem az egyén, sem az intézmények, sem a terület egészének a szintjén.

A legnagyobb nehézséget eddig is kulturális intézményekben dolgozók alulfinanszírozottsága jelentette. Kérdéses, hogy a jogviszony megváltoztatása mellett a finanszírozásban lenne-e javulás?! Ennek semmiféle garanciáját nem látjuk, amely tovább növeli a kiszolgáltatottságot és elkeseredettséget.

A koronavírussal történő megfertőződés veszélye és annak elhárítása, a védekezés ebben a vészterhes időszakban is folyamatosan arra sarkallta a könyvtárakat és a könyvtárosokat, hogy a lehető legváltozatosabb formában ellássák a használókat, igényeiket kielégítsék, ezzel is segítve társadalmi szinten a polgárokat a helyzet megfelelő kezelésében. Ezen törvény életlépése a munkavállalók számára teljes létbizonytalanságot okoz.

A törvény hatálya alá tartozó közalkalmazottak eddig sem az anyagi megbecsülés miatt látták el feladatukat, hanem azért, mert elkötelezettek a magyar könyvtári rendszer iránt. Munkájukat szerető, a magyar kultúrkincset becsülő, megóvni és továbbadni tudó emberek, akiket nagyon régóta „mostohaként” kezel az állam.

A rendezvények látogatottsága, a használók elégedettsége jelzi a társadalmi igényt. Azt, hogy szükség van a könyvtárakra és a hozzáértő, elkötelezett alkalmazottakra. Szükség van a járvány alatt és után is, mert az emberek alapvető igénye a közösség és az igényes kultúra.

Aggályokat vet fel, hogy a törvénytervezet véleményezésére felkért szervezetek köre a szokásostól eltérően nem derül ki az előterjesztésből, mely a Kjt. 6. § *(1) pontjának teljesítését kérdőjelezi meg. További kérdéseket vet fel, hogy a törvénytervezet nem érhető el az EMMI honlapján a véleményezendő jogszabályok között.

SZAKMAI ÉSZREVÉTELEK

Általános észrevételek

A KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEKBE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KÖZGYŰJTEMÉNYEKBE DOLGOZÓ KÖZALKALMAZOTTI STÁTUSZÁNAK MEGSZŰNTETÉSE TEKINTETÉBEN

Úgy véljük, hogy amennyiben ez a törvény életbe lép és a közgyűjteményi dolgozókra – a közalkalmazotti státuszokat elveszítve – a Munka Törvénykönyve vonatkozna majd, hatalmas változásokkal kellene majd számolnia mind a munkáltatónak és a munkavállalónak. Ez rengeteg időt, türelmet, együttműködést és energiát kíván mind a két fél részéről.

Megállapításunk szerint a Kjt.¹ eddig sokkal nagyobb védelmet, sokkal több garanciát nyújtott a foglalkoztatás tekintetében a munkavállalók számára, mint az Mt.² A közalkalmazotti jogviszony eddig a kiszámíthatóságot és biztonságot jelentette, mely a világ minden pontján valamely állami vagy önkormányzati közfeladat, közszolgáltatás ellátásához kötődik és a közgyűjteményi intézmények legfontosabb feladata az állampolgárok és a közszolgálat.

A törvénytervezet szerint a kulturális intézményekben dolgozó kollégák anyagilag nem járhatnak rosszabbul – ez kissé cinikus megfogalmazás hisz közismert, hogy a minimálbér és garantált bérminimum elmúlt években történt dinamikus emelésével a kormánynak be kellett vezetni a bérkiegészítéseket, mely a könyvtárakban dolgozók nagy hányadát, sok esetben az ott dolgozók 70-90 %-t érinti. A 2016-ban bevezetett kulturális bérpótlék egy kisebb javulást hozott, de ennek sorsáról a tervezet nem beszél.

A törvénytervezet szerint rugalmasabban alakíthatók lennének a jogviszonyok és munkafeltételek, illetve az illetmények a közgyűjteményekben az új törvény által. Lenne lehetőség pl. a magasabb bérezésre. A magasabb bér évek óta nagyon nagy prioritása a szakmai szervezeteknek, azonban tudomásunk szerint nem készült **hatástanulmány** erre vonatkozóan **sem**, hogy ez ténylegesen hogyan valósulhatna meg. Ennek hiányában nem lehet felelős döntést hozni.

A könyvtárak fenntartóira már ma is nagy teher hárul, milyen jogosultságot kapnának majd a fenntartók és milyen finanszírozási formát biztosít majd az állam a törvény hatálybalépésével? Meglátásunk szerint egyetlen betű sem szól a tervezetben arról, hogy a tervezett változás miként segíthetné az „anyagi elismerés elősegítését” az intézményekben.

Az új jogi szabályozás a munkáltató és a foglalkoztatott közötti megállapodásba utalja a bérek kérdését. Jelen pillanatban véleményünk

¹ 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról

² 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

szerint a fenntartók a rendkívüli helyzet és a tőlük való elvonások miatt nincsenek abban a helyzetben, hogy erre forrásokat tudjanak biztosítani.

A véleményezésre küldött törvénytervezet jelentősen befolyásolja a fenntartói folyamatokat, mindemellett az egyes intézményeken belül különböző státuszokat hozna létre rövid határidővel. Egyértelművé kell tenni, hogy a fenntartók milyen lehetőségeket és pénzügyi mozgásteret kapnak a kulturális szféra bérének biztosítása és emelése érdekében, nem feledve, hogy a megyei, városi és települési fenntartáson kívül is számos könyvtár (nemzeti, felsőoktatási, szak, iskolai, egyházi stb.) van.

Nem szól a tervezet arról, hogy a mind a vezetőkre, mind a foglalkoztatottakra vonatkozó előírásokat hogyan kívánja az elsődlegesen a Felsőoktatási törvény hatáskörébe tartozó könyvtárak feladatszerkezetében érvényesíteni a jogalkotó. A véleményezett jogszabály széttagolná az ilyen intézmények könyvtári dolgozóit: nem csupán azzal kell számolni, hogy egyes felsőoktatási intézmények könyvtári alkalmazottai Kjt. alatt maradnának, míg mások Mt. alá kerülnek, hanem azzal is, hogy intézményen belül is kétféle alkalmazással kell majd számolni, ami nyilvánvalóan feszültségeket teremtene, ahogy ezt látjuk az iskolai könyvtárak esetében jelenleg is.

Eddig a Kjt. szerinti besorolásoknak megfelelő bértömeg és illetménypótlékok biztosítása törvényben előírt volt a fenntartó számára. Ha ugyanazt a bértömeget biztosítja a fenntartó, akkor a könyvtár csak úgy tud valós fizetésemelést és/vagy differenciálást elérni, ha a meglévő munkatársainak egy részét elbocsájtja. További kérdés az egyetemi könyvtárak dolgozóinak és a nem önálló gazdálkodással bíró könyvtárak ügye, ahol a könyvtár vezetőségének a lehető legkevesebb döntéshozatalai joga van a bérek meghatározásában.

Azt látjuk még, hogy a közalkalmazotti státusz elvesztésével rengeteg nehézség jelenne meg a közgyűjteményi dolgozó kollégák életében. A munkavállalók számára elvész minden olyan, a közalkalmazotti státuszból fakadó elem, amely a szegénységi küszöböt épp csak meghaladó fizetések mellett némi kompenzációt jelenthetett eddig, pl. többek között:

- ✓ az illetményelőmeneteli rendszer megszüntetése (fizetési osztályok, fokozatok megszűnése)
- ✓ rövidebb lehet a felmentési idő,
- ✓ munkaidőkeret változhat,
- ✓ a munkáltató által történő felmondás egyszerűsödik és kevésbé védi a munkavállalót,
- ✓ megszűnhet az áthelyezési lehetőség,
- ✓ megszűnhet a munkáltató állásfelajánlási kötelezettsége,
- ✓ nem kapna a munkavállaló törvényi garanciát munkakörének tartalmára,
- ✓ csökkenhet a pótszabadság mértéke,
- ✓ megszűnhet a jubileumi jutalom,
- ✓ csökken a végkielégítés mértéke,
- ✓ az 50 százalékos utazási kedvezmény elvesztése,

- ✓ elveszithetik kollektív jogaikat
- ✓ nem lesz lehetőség a 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet szerinti címadományozásra stb.

Úgy véljük, hogy az Mt. sem a Kjt. által biztosított pótlékokat, illetménykiegészítéseket, sem a jubileumi jutalmakat, sem pedig a fizetési fokozatok szerinti szabadságolást nem tudja garantálni. Arról már nem is beszélve, hogy egyes intézményvezetők ennek hatására „teljesen szabad döntési utat kapnának” sok tekintetben.

A törvény hatályba lépésének kapcsán elmondható, hogy a közfeladatok elvégzésének piaci környezetbe emelése ilyen rövid határidővel, minden előzmény nélkül **ágazati sokkot** idézhet elő. A jogalkotó – vélhetőleg szándéka ellenére - a felkészületlen, nem alkuképes személyzet helyzetének bizonytalanságát fokozza a begyűrző egészségügyi-társadalmi-gazdasági válság idején.

Véleményünk szerint egy új közgyűjteményi életpályamodell megvitatásán és elfogadásán kellene munkálkodnia a kormánynak (a már megkezdett javaslatoknak megfelelően), valamint a kollektív szerződés erősítésén, vagyis a munkavállalók érdekében kidolgozott támogató és eredményes megoldásokon.

Szövegszerű javaslatok

A KÖZALKALMAZOTTI JOGVISZONY ÁTALAKULÁSA

• 2. §

A közalkalmazotti jogviszony munkaviszonnyá alakulására vonatkozó eljárási rendelkezések

(1) A munkáltató 2020. július 1-jéig írásban tájékoztatja a közalkalmazottat jogviszonyának átalakulásáról, annak ütemezéséről, határidőiről és határnapjairól, az átalakulással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről, továbbá a létrejövő munkaviszony jogi, gazdasági és szociális következményeiről.

(2) A munkáltató 2020. július 15-éig írásban közli a közalkalmazottal a további foglalkoztatást biztosító munkaszerződés tartalmi elemeire vonatkozó ajánlatot. Az ajánlatot úgy kell megtenni, hogy az abban szereplő munkabér összege nem lehet alacsonyabb mértékű annál, mint amekkora összegre a közalkalmazott illetményként – ideértve a fizetési osztály és a fizetési fokozat szerint megállapított illetményt, az illetménykiegészítést, az illetménypótlékot és a rendszeres keresetkiegészítést – 2020. október 31-én jogosult lenne.

A megjelölt időpontokat **teljesíthetetlenek** tartjuk. Tekintettel a világot érintő járványügyi helyzetre is. Kérdés ebben a tekintetben például: Megtehető-e ezt jogszerűen akkor is, ha például valaki fizetés nélküli szabadságon van, mint sokan a járványügyi helyzetre tekintettel?

Ugyan a törvénytervezet 2.§ (2) biztosítja, hogy az új munkaszerződésben nem lehet kevesebb a november 1-je utáni munkabér, mint az ezt megelőző

időszakban kapott illetmény. Azonban ez nem előrelépés véleményünk szerint, hanem inkább befagyasztjuk a jelenlegi béreket, miközben az lenne a cél, hogy jelentősen növeljük a mostani fizetéseket.

- **3.§.**

(4) A foglalkoztatott számára a jogviszony átalakulását megelőző napon meglévő, ki nem adott szabadságot a munkáltató a Kjt. rendelkezései szerint pénzben megváltja.

Erre honnan lesz fedezete az intézményeknek? A törvény elfogadása esetén ez több embert fog érinteni.

(5) A közalkalmazotti jogviszonynak az 1. § (3) bekezdése szerinti átalakulását követő öt évében a Kjt-nek a jubileumi jutalomra vonatkozó szabályait alkalmazni kell.

Javasoljuk a jubileumi jutalom megtartását időkorlát nélkül.

(8) A kulturális intézmények alapító okirataiban e rendelet alapján bekövetkezett változások törzskönyvi nyilvántartásba vételét az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet 167/C. § (5) bekezdésében foglaltaktól eltérően e törvény hatálybalépését követő 60 napon belül kell elvégezni.

Jelenleg veszélyhelyzet van az ország egész területén. A 2011. évi CXXVIII. törvény (katasztrófavédelmi tv.) ennek 46.§. (4) bekezdése szerint: *"Veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselőtestületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja. Ennek keretében nem foglalhat állást önkormányzati intézmény átszervezéséről, megszüntetéséről, ellátási, szolgáltatási körzeteiről, ha a szolgáltatás a települést is érinti."*

A tervezett változtatás kimeríti-e az "átszervezés" kategóriáját? Ha igen, akkor - a veszélyhelyzet esetleges év végi megléte esetén - a változtatás nem megvalósítható. Sőt, mivel az első tájékoztatókat 2020. július 1-jéig kell írásban átadni, addig szinte biztos, hogy fennmarad a jelenlegi helyzet.

- **4. §**

(1) Hatályát veszti a Kjt.

Amennyiben ez hatályát veszti, nem lesz előírva a kinevezés feltételül pl. magyar állampolgárság, magyar nyelvtudás, vezető pozícióhoz előírt végzettség, álláshirdetés közzététele. (Illetve maga a kinevezés fogalom is érvényét veszti.) Mi lesz az eddigi közalkalmazotti nyilvántartással?

(2) Hatályát veszti a Korm. rendelet.

A 150/1992. Korm. rendelet megszüntetése esetében, a rendelet tartalmazza a gyakornoki rendszert, a szakmai munkaköröket és az előírt végzettségeket, a magasabb vezetői és vezetői megbízások teljes feltételrendszerét, az adományozható címeket és a pótlékokat. Mi lesz helyette? A hatályba léptető

rendeletek szerint (52.§. (3) bekezdés) ez 2020. november 1-én lép hatályba. Addigra lesz új rendelet?

A MUZEÁLIS INTÉZMÉNYEKRŐL, A NYILVÁNOS KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSRÓL ÉS A KÖZMŰVELŐDÉSRŐL SZÓLÓ 1997. ÉVI CXL. TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSA

• 28. §

A Kultv. 3. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„3. § Az állami és a települési önkormányzati fenntartású muzeális intézmény, könyvtár, közművelődési intézmény és közösségi színtér elkötelezett az Alaptörvényben rögzített alapelvek mellett.”

A jelenlegi törvényszöveg megtartását javasoljuk

1. § * Az állami és a települési önkormányzati fenntartású muzeális intézmény, könyvtár és közművelődési intézmény nem lehet elkötelezett egyetlen vallás, világnézet vagy politikai irányzat mellett sem.

Szeretnénk felhívni figyelmüket az IFLA/UNESCO KIÁLTVÁNYA A KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAKRÓL, 1994 című dokumentumban írottakra: "A könyvtárak állományát és szolgáltatásait sem az ideológiai, politikai vagy vallási cenzúra bármely formája, sem pedig kedvezőtlen hatású kereskedelmi érdekek nem befolyásolhatják. Az állomány tükrözze az időszerű eseményeket és a társadalom fejlődését, de egyben az emberi erőfeszítés és képzelet emlékezeteként is működjék. A könyvtár szolgáltatásait alapvetően úgy kell nyújtani, hogy ezekhez korra, fajra, nemre, vallásra, nyelvre vagy társadalmi állásra való tekintet nélkül mindenki egyenlően hozzájusson. [...] A szolgáltatások fejlesztéséről és ellenőrzéséről a könyvtárosok számadással tartoznak a közösségnek, melyet szolgálnak. Ez úgy érhető el, ha a szolgáltatásokat és az állományt érintő döntéseket a közösség kinyilvánított és lehetséges szükségleteire alapozzák. [...] A közművelődési könyvtárak világszerte jelentősen hozzájárulnak az emberek demokratikus jogainak fenntartásához és érvényre juttatásához.”

• 31. §

A Kultv. 60. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A nyilvános könyvtári ellátás országos koordináló szerveként működő könyvtári intézet által a könyvtáraknak, illetve a könyvtári rendszernek nyújtott szakmai szolgáltatások:

Ebben az esetben nem értelmezendő, hogy ez a "bevonás" mit takar, milyen további erőforrások válnak a feladat ellátásához a Könyvtári Intézetben szükségessé, ezeket hogyan (átcsoportosítással, alkalmazással, külső személy bevonásával?) tudják biztosítani, milyen kompetenciákra lesz szükség.

A könyvtárak központi nyilvántartásának működtetése esetében mit értünk a könyvtárak definíciója alatt általában. Vagyis az iskolai és egyéb nem

nyilvános és nem államilag fenntartott könyvtárakra is kiterjed? Ki és hogyan fogja ennek a szakmai, jogi alapjait megteremteni?

- **32. §**

A Kultv. 60/A. §-a a következő (4a) bekezdéssel egészül ki:

„(4a) A könyvtári dokumentum feltárása és rendelkezésre bocsátása során a könyvtár tájékoztatást ad a könyvtári dokumentum szerzőjének munkásságáról, a szerző születési és halálozási adatairól, alkotói névként használt álnevéről, a működési területéről. A könyvtár a tájékoztatáshoz szükséges adatokat a könyvtári dokumentumból, a szerzőktől vagy a nyilvánosságra hozott egyéb forrásokból szerzi be.”

Helyesnek gondoljuk a 60/A § (4a) bekezdést, mely a GDPR rendelet értelmezéséhez ad segítséget, miszerint a könyvtári dokumentum szerzőjének személyes adatai nem esnek a GDPR rendelkezés hatálya alá, ezek feltüntetése a könyvtári katalógusokban szabályos és jogszerű.

- **34. §**

A Kultv. 62. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„62. § A miniszter könyvszakmai tanácsadó testületeként működik az Országos Könyvtári Kuratórium.”

A törvénytervezet 34. §, mely a könyvtári törvény 62. §-át módosítja valószínűleg elütés. Az Országos Könyvtári Kuratórium könyvtárszakmai tanácsadó testület – összhangban a 165/1999. (XI.19.) Korm. rendelettel –, vagy esetleg feladatbővítésről van szó és valóban könyvszakmai tanácsadó testület? Ennek tisztázása szükséges.

A Kuratórium feladatai a 165/1999. Korm. rendeletben meghatározottak, melyek nincsenek összhangban a jelenlegi javaslattal, de a javaslatban nem utal a Korm. rend. módosítására vagy hatályon kívül helyezésére.

A törvénytervezet szövegéből nem derül ki, hogy valójában milyen területen látja el a tanácsadó testületi feladatait az Országos Könyvtári Kuratórium. Felmerül a kérdés, hogy ez hatáskör csökkentéssel is jár?

- **35. §**

A Kultv. 64. §-a a következő (8) és (9) bekezdéssel egészül ki:

„(8) A miniszter rendeletében meghatározott legalább kettő, legfeljebb hat megyei hatókörű városi könyvtár a (6) bekezdésben foglalt feladatokon túlmenően regionális szinten koordinálja a megyei hatókörű városi könyvtárak együttműködését, valamint végzi a határon túli magyarság könyvtári szolgáltatásainak támogatását.

(9) A (8) bekezdés szerinti megyei hatókörű városi könyvtárak (8) bekezdés szerinti tevékenységét a miniszter által vezetett Regionális Könyvtári Kollégium koordinálja. A Regionális Könyvtári Kollégium tagjai a (8) bekezdés szerinti megyei hatókörű városi könyvtárak vezetői. A Regionális Könyvtári Kollégium meghatározza ügyrendjét és működési elveit.”

Nem világos, hogy melyek azok a regionális szinten kezelendő közkönyvtári feladatok, amelyek koordinálásához szükség lenne legalább kettő, de legfeljebb hat megyei hatókörű városi könyvtárra, és ezen túlmenően az említett könyvtárak vezetőiből álló kollégiumra, amely a saját tagjainak koordináló tevékenységét lenne hivatott tovább koordinálni.

Mitől függ az, hogy mely régiókban van szükség a megyei hatókörű városi könyvtárak együttműködésének koordinálására? Melyek a közkönyvtári működésnek azok a régió-specifikus sajátosságai, amelyek alapján az egyik régióban szükséges, a másokban pedig nem szükséges a megyei hatókörű városi könyvtárak együttműködését koordinálni? Feltételezhetően ezek a régióspecifikumok határoznák meg azt, hogy hány megyei hatókörű városi könyvtár kapna ilyen koordinációs feladatot. A Regionális Könyvtári Kollégium tagjai pedig saját maguk tevékenységét koordinálnák, mivel tagjaik azoknak a megyei hatókörű városi könyvtáraknak a vezetői lennének, amelyek a saját régiójukban koordináló könyvtárakként működnek.

Ez az új javaslat, szakmailag nagyon sok kérdést vet fel. Például: **mi alapján kerülnek kiválasztásra az intézmények? Milyen szakmai indok támasztja alá az új szakmai testület létrehozását? Készült-e hatástanulmány ennek alátámasztására?**

A megyei hatókörű városi könyvtárak együttműködésének koordinálására (igaz, nem regionális, hanem országos szinten) vannak szakmai szervezetek. Indokolatlan és felesleges még egy szintet beemlíteni a rendszerbe a regionális szerepkörök mesterséges létrehozásával.

Ez a téma szélesebb szakmai vitát igényel, hiszen annak a könyvtári rendszernek a nagyobb mértékű átalakítását jelenthetné, mely a legnagyobb erőssége nemzetközileg is a könyvtáraknak szerte a világon. A közkönyvtári működés gerincét jelentő megyei hatókörű városi könyvtárakra akár komoly hatással bíró elképzelést úgy próbálnak a tervezet készítői törvényi szintű szabályozóvá tenni, hogy arról semmilyen szakmai egyeztetés nem történt a reprezentatív szakmai szervezetekkel.

A határon túli magyarság könyvtári szolgáltatásainak támogatása, mint a tervezett regionális koordinációt végző megyei hatókörű városi könyvtárakra háruló másik feladat ugyancsak számos kérdést vet fel. Nem lenne szerencsés és kívánatos, amennyiben a közkönyvtári terület bizonyos könyvtárai saját maguknak vindikálnák ezt a feladatellátást, hiszen a határon túli magyarság könyvtári szolgáltatásainak támogatását rendkívül kiterjedten végzik a magyarországi könyvtárak és szakmai szervezetek egyaránt. A nemzeti könyvtárnak, az országos szakkönyvtárnak és az állami egyetem könyvtárának is kiemelt feladata részt venni hazai és nemzetközi tudományos és szakmai együttműködésekben, különös tekintettel a határon túli magyar közösségekkel és intézményeikkel való együttműködésre.

- **37. §**

A törvénytervezet egy olyan kiegészítést javasol, amely olyan pontra hivatkozik, amely az eredeti Kult. törvényben nem szerepel.

A Kultv. 69. §-a a következő f) ponttal egészül ki: *(A miniszter ellátja a könyvtári tevékenység és a nyilvános könyvtárak ágazati irányítását. Ennek keretében) „f) szabályozza és szervezi a 64. § (8) bekezdése szerinti feladatok ellátását.”*

A Kultv. 64. §-ának nincs (8) bekezdése.

- **38. §**

(1) A Kultv. 70. § (2) bekezdés d) pontja helyébe a következő rendelkezés lép: (A nyilvános könyvtári ellátásból adódó állami feladatokhoz a központi költségvetés hozzájárul:)

„d) a kistélepülések által igénybe vehető megyei hatókörű városi könyvtári feladatok – ideértve a 64. § (8) bekezdése szerinti feladatokat is – támogatásához a helyi önkormányzatok költségvetési fejezetében,”

Szeretnénk tudni, hogy ez pontosan mit is jelent és milyen ellátott feladatot takar? Milyen szerepük lenne a regionális központoknak a KSZR-ellátásban? A kistélepülések alatt itt a határon túli kistélepülések is értendők?

(2) A Kultv. 70. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A 70. § (2) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott támogatásnak az ellátott feladathoz és az ellátottak számához kell igazodnia.”

Kik számítanak ez esetben ellátottaknak? A teljes lakosság? A regisztrált könyvtárhasználók? Netán a beiratkozott olvasók? Megyei hatókörű városi könyvtár esetében a megye teljes lakossága vagy a megyeszékhely lakossága számít? A nemzeti könyvtár esetében ez a kérdés még érdekesebb.

- **40. §**

Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményben foglalkoztatottakról szóló rendelkezés.

Az állami és önkormányzati fenntartású muzeális intézményekben, nyilvános könyvtárakban, közlevéltárakban és közművelődési intézményben foglalkoztatott az lehet, aki c) megfelel a Kormány rendeletében előírt képesítési és egyéb feltételeknek

Szükséges lenne, hogy ha a kormányzat közgyűjtemények számára meghatározza az ellátandó feladatokat, és kormányrendeletet helyez kilátásba a feladatokat ellátó szakemberek „képesítési és egyéb feltételei” meghatározására, tehát ha felállít/kilátásba helyez egy szakmai követelményrendszert, ahhoz kormányrendeletben átlátható, garantált, és a 1997. évi CXL. törvény 1. §-ában a közgyűjtemények számára meghatározott célok fontosságát, társadalmi súlyát tükröző előmeneteli és illetményrendszert csatoljon.

A jelenlegi szabályozás szerint „a munkakör betöltéséhez jogszabályban meghatározott végzettséggel és szakképesítéssel rendelkezik” (150/1992. (XI.

20.) Korm. rendelet), amely 2020. november 1-től hatályát veszti a tervezet szerint. **Mit jelent a megfelel az „egyéb feltételeknek”? Mikorra várható az új rendelet? Mi lesz az esetleges átmeneti időszakban lejáró vezetői kinevezések esetében az eljárás?**

- **41. §**

Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza a regionális hatáskörű könyvtárak feladatellátásának szabályait, valamint e törvény hatálya alá tartozó intézmények névviselésének és névhasználatának szabályait.

Véleményünk szerint teljesen megfelelő a jelenlegi helyzet, hogy a helyi önkormányzatok döntenek közgyűjteményeik elnevezéséről és névhasználatáról.

- **42. §**

Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben szabályozza.

Helyes-e mindezeket Korm. rendelet helyett miniszteri rendeletben szabályozni?

- **44. §**

A Kultv. 53. § (3) bekezdésében az „Az állami és a helyi önkormányzati fenntartású” szövegrész helyébe az „A nyilvános” szöveg lép.

A módosított szöveg nem vesz tudomást a nem nyilvános könyvtárakról. (Sok esetben a nyilvános könyvtárrá nyilvánítás azért nem indulhat meg, mert pl. az elhelyezésből adódóan az adott könyvtár nem akadálymentes stb.)

ÖSSZEGZÉS

Véleményünk szerint a törvény által teljesen kiszolgáltatott helyzetbe kerülő könyvtárosok, bármennyire csábító a lehetőség és az ígéret a magasabb bérre (pl. egy jövődóbeli teljesítménybérezés tekintetében), a törvénytervezet által úgy kívánnak fizetésemelést adni a könyvtárosoknak, hogy valójában sokkal többet vesznek el a munkavállalóktól.

A köz szolgálata, mely alapvetően meghatározza identitásunkat, a feladatokhoz való hozzáállásunkat, az innovációra való nyitottságunkat erkölcsi-etikai viszonyulásunk is egyben, mely szorosan kapcsolódik a közalkalmazotti besorolásunkhoz.

A szakmai szervezetek egyik legfontosabb célja, hogy a jelenleginél egy jobb, sokkal vonzóbb foglalkoztatási és jövedelmi helyzetet tudjon biztosítani a jövőben a munkavállalók számára a közgyűjteményekben, annak érdekében, hogy minél színvonalasabb szolgáltatásokat nyújthasson a felhasználók legszélesebb körének, erősítse nemzeti identitásunkat, segítse kulturális örökségünk és emlékezetünk

megőrzését és megóvását, támogassa a kutatás és innováció előmozdítását, segítse műveltség, tanulás, írástudás és olvasás támogatását. Mi és társszervezeteink együtt minden erőnkkel ezen dolgozunk és ezt fogjuk tenni a jövőben is.

Az Magyar Könyvtárosok Egyesülete úgy gondolja, hogy a társszervezetekkel együtt megfogalmazott szakmai észrevételeink és javaslataink figyelembevétele rendkívül fontos a véleményezési munkában.

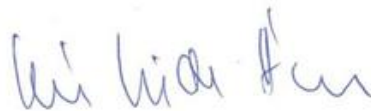
Kiemelt feladatnak tartjuk a szakmai szervezetek bevonását a további egyeztetésekben és szakmai munkába a kodifikációs eljárás előtt, mert enélkül nem tud létrejönni egy olyan joganyag és jövőkép, mely megfelel az elvárásoknak.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete - szoros együttműködésben a társszakmai szervezetekkel kész az érdemi szakmai konzultációra és egyeztetésre - a fenti törvénytervezet kapcsán is.

Nyomatékosan kérjük a törvénytervezetet azonnali hatállyal történő visszavonását, érdemi szakmai konzultációra bocsátását, illetve a kormányzati elképzelés bevezetésének későbbre halasztását a fenti érvek és indokok alapján.

Budapest, 2020. április 13.

Köszönettel és üdvözlettel:

Barátné Prof. dr. Hajdu Ágnes
az MKE elnöke